

NÚRIA CADENES

LA TERRA
S'HO PORTA

—

NO HAN DONAT
LA LLUM, ENCARA

comanegra

- TAULA -

La terra s'ho porta	9
No han donat la llum, encara.....	89

LA TERRA S'HO PORTA

COM QUE VAIG NÉIXER QUAN hi havia guerra, després ja res no m'ha semblat prou terrible.

Això m'ho deia la mare, i jo d'entrada m'ho prenia com una espècie d'elogi, un la meva Neus s'agafa la vida com ha de ser, per la part que no crema. Però no: si la mare sabia com es feien els compliments, se'n devia d'haver oblidat després que tanquessin el pare i que el món sencer se'ns capgirés. No li devia de quedar temps per a res que no fos esgarrapar les parets de casa i aconseguir de posar-hi un lavabo i ja no us haureu de rentar mai més a la pica de la cuina, mai més.

Peti qui peti i costi el que costi però mai més.

Quan em deia que després ja res no m'ha semblat res, ho feia amb una mena de menyspreu, per tant, un tu no saps el pa que s'hi dona, un tu què saps que no saps res. Res de res de res de res de res.

Com si m'haguessin tingut entre bolquerets. Com si no hagués trobat a faltar el pare, jo, el buit que hi havia i

un retrat al menjador. Com si no hagués parat i desparat taula i pela patates i fes el bullit i tria lleties i aprofita els ous i no cal que m'ho diguis que ja ho tinc fet.

Perquè m'agradava, més o menys. Perquè aquest era el meu paper. El paper que et toca quan tens dos germans grans que es van fent homes i una mare que amb prou feines si para per casa. I que mai de la vida no diria «la meva Neus». La meva rentadora, la meva botiga, la meva gavardina de l'estraperlo. La meva elquesigui, però no la meva Neus. La nena, la filla, la Neus i para de comptar.

No és que em sentís mai com una nosa, jo, no. Això, no. Era una feina afegida. Que es fa perquè s'ha de fer. Donar-li el pit, preparar-li farinetes, que els germans la vigilin si juga a la cuina, que no es cremi amb l'estufa, que vagi neta, que vagi dreta, que vagi a escola. No diré mai que la mare no m'estimés. Però tampoc no podria dir el contrari.

Quan de veritat em va fer falta no hi va voler ser.

Que des del llit, i les dificultats, i tot.

Tant com vulguis

Però que no hi va ser.

La Quimeta s'ha assegut a la cuina. Ja fa estona que té un mal de cap que li emboira l'enteniment. Li passa de vegades, però avui és diferent, una mica més, força més, com si hi tingués un filaberquí, prim, lluent, burxant immisericorde. Per això ha vingut fins aquí i ha mullat un drap sota l'aixeta i ara l'aguanta contra el front, gelat i regalimant.

La Gabriela no hi és.

La troba a faltar.

Quan es va casar va dir que no seria pas tan gran canvi, que vivim al cap del carrer, que encara vindré un parell de matins a la setmana per deixar-t'ho endegat, que la Neus ja t'ajuda tant. I d'entrada és cert que va anar així. D'entrada, només. Perquè en Joan hi feia morros. I perquè quan va quedar prenyada deia que tot no podia ser. Ara, amb la criatura, encara menys.

—Quan la tingui més aviada, si de cas.

—Jo no et demano res.

—Però sé què penses.

—Pots comptar

(Perfectament.)

(Que vas tenir família i sostre quan el món se'ns enfonsava a tots.)

(Que jo ja en tenia sense haver de venir aquí.)

(Que el que tens és raó i que gràcies.)

Les coses que se saben i que es pensen i que no s'acaben de dir.

La Quimeta prem una mica més el drap contra el front. No s'hi nota alleujament. No s'hi nota res que no sigui la fiblada que ara la sotraga tan intensament per dins que cridaria. Si tingués forces, si no sentís aquesta basca, les formigues dins dels braços, les parets de la cuina que s'arquegen i semblen de gelatina, cridaria.

—Mare?

Al menjador, els dos germans discutien. Per variar. Discutien i s'anaven exaltant i la Neus sap que de seguida arriben els crits i que més val agafar els quaderns i acabar els deures a la cuina. I li agrada, també, desembullar les multiplicacions mentre l'aire s'espesseeix amb el baf de les mongetes que ja són a bullir. I volia explicar a la mare això que ha decidit avui, que serà cosidora com la Carmeta i que quan hagi estalviat prou obrirà un taller amb grans finestral de colors, i que si pot ser a prop de la casa Trinxet, millor.

Però en entrar a la cuina s'ha trobat la mare immòbil i amb la cara de cera i una parpella que li cau i que amb l'altre ull se la mira com si no hi fos. O com si no la conegués.

I tot han estat corredisses, a partir d'aquí. Sense deixar els quaderns, corre cap al menjador i fes que els dos sorges abandonin la batalla i estiguin per tu, que fins que no has cridat desesperada no han vist que en passa una de grossa i no t'han seguit esverats cap a la cuina. I corre després a cercar la Filo i el seu home, mentre els germans van repetint mare, mare, mare i li posen la mà al front i no saben si deixar-la a terra o portar-la al llit o què i finalment decideixen que faran això i que allà, més còmoda, es deixondirà, segur que sí.

Si us plau que sigui així.

La Filo no hi era, però en Llorenç, sí, i ha estat ell que ha dit que la portem a l'hospital.

Des del replà de l'escala, la Neus se'ls mira com van maniobrant, a poc a poc, premsats entre la barana i la paret, ara un peu, ara un altre, seguint les indicacions del Llorenç. Els dos germans li han fet la cadireta i li aguanten els braços a banda i banda, passats per darrere de cada bescoll. Quan han travessat la porta, la mare tenia els ulls mig oberts, el cap deixat caure com un pes mort.

No pensis mort, es diu la Neus, i es mossega el llavi perquè no vol que ni els germans ni ningú no la vegi plo-

rar. Que no s'hi haurien fixat, que prou feina tenen a no
ensopegar, però que no vol que la vegin plorar.

Ni pensar mort, tampoc.

No sap què fer. Entra al pis. Tanca la porta. Amb l'es-
quena contra la paret, va lliscant avall fins que queda ar-
rupida, plegada, les mans que envolten els turmells, la
barbeta sobre els genolls. Canta per dins. Les cadiretes de
sant Miquel pugen i baixen, pugen i baixen; les cadiretes
de sant Miquel pugen i baixen de dalt del cel.